

Antibiotikastyring og -resistens – hvor går veien videre?

SMITTEVERNFORUM 20/10-21
SIGURD HØYE

Antibiotikasetret
for primærmedisin

Antibiotikasenteret for primærmedisin (ASP)

- Plassert under Avdeling for allmennmedisin, UiO
- Tre oppgaver:
 - Fagutvikling, forskning og kvalitetssikring av antibiotikabruk i primærhelsetjenesten
 - Informasjonsarbeid rettet mot befolkningen om antibiotika og resistens
 - Deltakelse i grunn-, videre- og etterutdanning av leger og annet helsepersonell
- ASPs forskergruppe

DEPAR

Strategi

Nasjonal strategi mot

Antibiotikares 2015–2020

Helse- og omsorgsdepartementet

Handlingsplan mot antibiotikaresistens i helsetjenesten

med det mål å redusere antibiotikabruken i befolkningen
med 30 prosent innen utløpet av 2020

RAPPORT

2020

ANTIBIOTIKARESISTENS

Kunnskapshull, utfordringer og aktuelle tiltak Status 2020

Gunnar Skov Simonsen (leder)

Jan Erik Berdal

Kari Grave

Kjell Hauge

Lene K. Juvet

Bjørn Tore Lunestad

Ingvild Riisberg

Guri Rørtveit

Anne Margrete Urdahl

Christine Årdal

Sektorspesifikke mål i strategiperioden

Helse:

1. Antibiotikabruken i befolkningen er redusert med 30 prosent målt i DDD⁷/1000 innb/døgn sammenlignet med 2012.
2. Norge er blant de tre landene i Europa som bruker minst antibiotika til mennesker, målt i DDD/1000 innbyggere/døgn.
3. Gjennomsnittlig forskrivning av antibiotika er redusert fra dagens 450 resepter til 250 resepter per 1000 innbyggere per år.
4. Forskrivningen av antibiotika ved luftveisinfeksjoner er redusert med 20 prosent målt i DDD /1000 innb/døgn sammenlignet med 2012.
5. Det er gjennomført studier av sykdomsbyrde ved antibiotikaresistens, konsekvenser av eventuelt for lavt antibiotikabruk og effekt av smitteverntiltak.

Tiltak rettet mot fastleger og legevaktsleger

4.1 Kunnskapsbaserte oppdateringsvisitter på individnivå (KUPP)

4.2 Gjennomføring av kurs om antibiotikabruk på gruppenivå

4.3 Elektronisk beslutningsstøtte

4.4 Sikre innføring av diagnosekoder på alle antibiotikaresepter

Tiltak rettet mot kommunale helseinstitusjoner

6.1 Bedre overvåking av antibiotikabruk i sykehjem

6.2 Bistand om antibiotikabruk fra de regionale kompetansesentrene for smittevern til regionens sykehjem

6.3 Kunnskapsbaserte oppdateringsvisitter for leger i kommunale helseinstitusjoner (KUPP i sykehjem)

6.4 Etterutdanningsgrupper for leger i kommunale helseinstitusjoner

RAK – Riktigere Antibiotikabruk i Kommunene

- 15 timers kurs for fastleger – e-læring, gruppemøter, individuelle forskrivningsrapporter
- Gjennomført som prosjekt, fylke for fylke, 2016-2020
- 40 – 50 % av alle fastleger deltok

RASK – Riktigere Antibiotikabruk i Sykehjem/Kommunale helseinstitusjoner

- Antibiotikarapport over sykehjemmenes antibiotikainnkjøp siste år, sammenlignet med andre sykehjem i fylket
- Kursdag for representanter fra sykehjem (leger og sykepleiere)
- Ekstra punktprevalensregistreringer i løpet av RASK-året
- Oppsummeringskonferanse med nye diskusjoner etter 6-12 måneder
- Gjennomføres som prosjekt, fylke for fylke, 2016-2022
- 80 – 100 % av alle sykehjem deltar

Sektorspesifikke mål i strategiperioden

Helse:

1. Antibiotikabruken i befolkningen er redusert med 13 prosent målt i DDD⁷/1000 innb/døgn sammenlignet med 2012.
2. Norge er blant de tre landene i Europa som bruker minst antibiotika til mennesker, målt i DDD/1000 innbyggere/døgn.
3. Gjennomsnittlig forskrivning av antibiotika er redusert fra dagens 450 resepter til 250 resepter per 1000 innbyggere per år.
4. Forskrivningen av antibiotika ved luftveisinfeksjoner er redusert med 20 prosent målt i DDD/1000 innb/døgn sammenlignet med 2012.
5. Det er gjennomført studier av sykdomsbyrde ved antibiotikaresistens, konsekvenser av eventuelt for lavt antibiotikabruk og effekt av smitteverntiltak.

Tiltak rettet mot fastleger og legevaktsleger

4.1 Kunnskapsbaserte oppdateringsvisitter på individnivå (KUPP)

4.2 Gjennomføring av kurs i bruk av antibiotika på gruppenivå

4.3 Elektronisk beslutningsstøtte

4.4 Sikre innføring av diagnosekoder på alle antibiotikaresepter

Tiltak rettet mot kommunale helseinstitusjoner

6.1 Bedre overvåking av antibiotikabruk i sykehjem

6.2 Bistand om antibiotikabruk fra de regionale kompetansesentrene for smittevern til regionens sykehjem

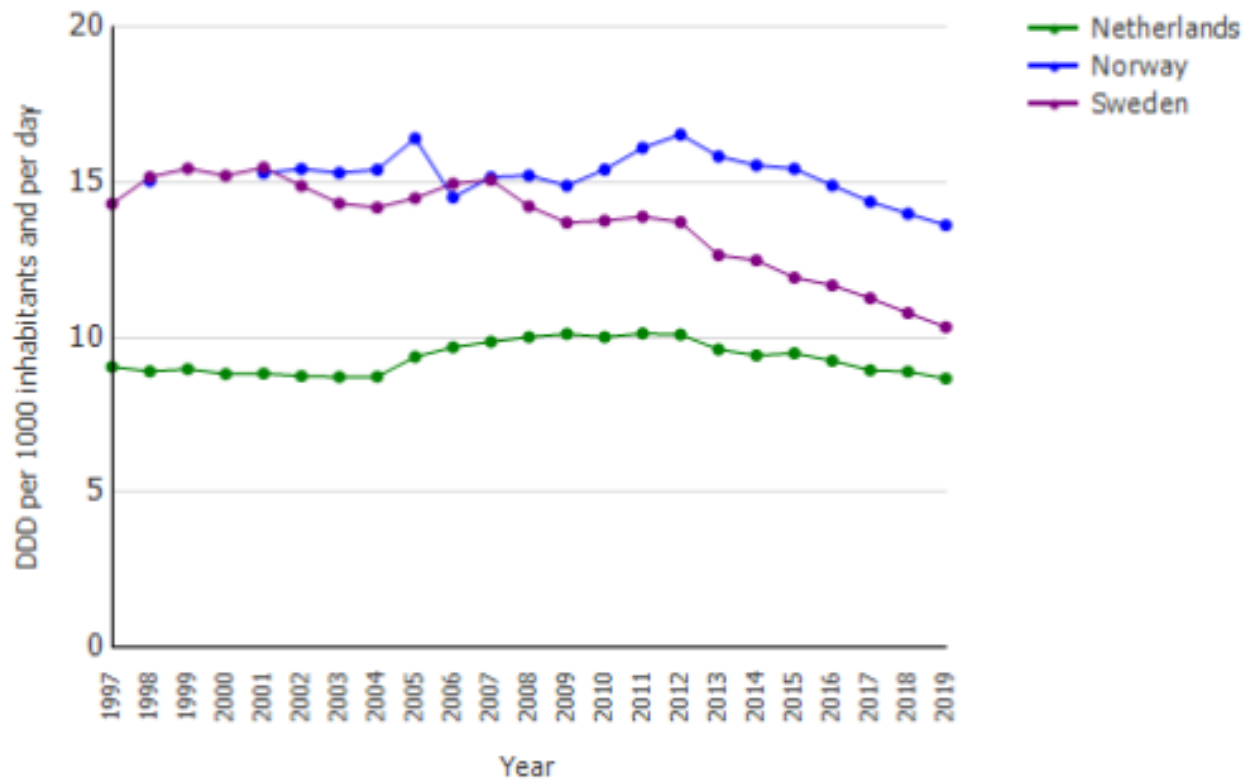
6.3 Kunnskapsbaserte oppdateringsvisitter for leger i kommunale helseinstitusjoner (KUPP i sykehjem)

6.4 Etterutdanningsgrupper for leger i kommunale helseinstitusjoner

Situasjonen nå

Trend of the consumption of antimicrobials in ATC group J01 (antibacterials for systemic use) in the community (primary care sector) in Norway, Netherlands and Sweden from 1997 to 2019

Strategi

- Fra prosjekter til permanente kvalitetsforbedringssystemer
- Nye områder for kvalitetsforbedring
- Forskning

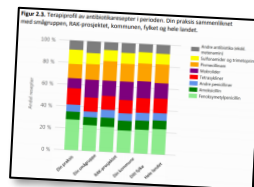
Fra prosjekter til permanente systemer

- Fortsette å tilby eksisterende kvalitetsforbedringskurs – til dem som ikke allerede er nådd
- Tilby årlig oppfriskning – for dem som har deltatt

RAK som permanent kvalitetsforbedringssystem

- Årlig oppdatert e-læringskurs og opplegg for etterutdanningsgruppen
- Tilgang til personlig antibiotikarapport via pålogging i det nye legemiddelregisteret
- Kobling til KPR; gir oversikt over antall konsultasjoner
- **Fra 2022:** flertallet av norske fastleger henter ut rapport årlig

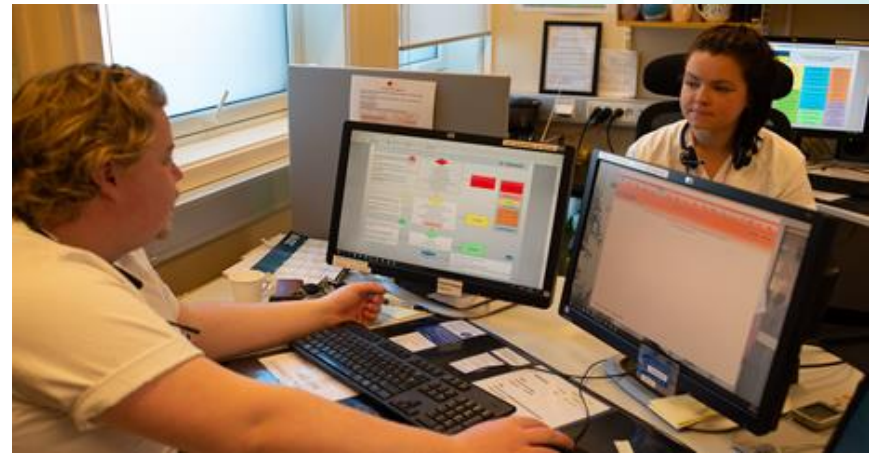
RASK som permanent kvalitetsforbedringssystem

- Samarbeid med FHI og RKS-ene om utvikling av en **permanent plattform** for RASK
- **Unik identifikator** for hvert sykehjem jobbes med å bli etablert. Dette vil gjøre det enklere å utvikle en årlig rapport for 900 sykehjem hvert år.
- Utvikle opplegg for **fagdag** på alle sykehjem i Norge med fokus på antibiotikabruk, resistens og smittevern.
- **E-læringskurs** vil bli videreutviklet, lage ressursbank.

Nye områder for kvalitetsforbedring

- **Legevakt:** ca 20 % av antibiotikabruken i primærhelsetjenesten
- Rundt 40 % av alle vakter tas av leger som ikke er fastleger (nås ikke i RAK)
- *RAK Legevakt*
 - 10 pilotlegevakter 2021 – 2022
 - Egen programvare for å produsere individuelle forskrivningsrapporter
 - E-læringskurs
 - Opplegg for fagdag

Nye områder for kvalitetsforbedring

- **Hjemmetjenesten:** viktig premissleverandør for antibiotikaforskrivning til skrøpelige eldre
- *AHA – Antibiotikasmarte hjemmetjenesteansatte*
 - Spørreundersøkelse blant fastleger og hjemmesykepleiere: svært ønskelig med kompetanseheving innen smittevern og antibiotikabruk
 - Under utvikling: Samlinger, e-læringskurs, opplegg for fagmøter
 - Pilot i to fylker 2021 – 2022

Forskning

- Forskning
 - Er det trygt å redusere antibiotikabruken i primærhelsetjenesten?
Registerstudier
 - Hva er best behandling? Kliniske studier i allmennpraksis, legevakt og sykehjem
 - Hvordan oppnå bedre behandling? Intervensjonsstudier